

КОНЦЕПЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені А. С. МАКАРЕНКА

1. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ

- спрямованість наукової і інноваційної діяльності в університеті на задоволення потреб навчального процесу;
- відповідність тематичних і виробничих планів НДР фаховій спрямованості факультетів і кафедр університету та пріоритетним напрямкам соціально-економічного розвитку України;
- необхідність забезпечення випереджаючого розвитку науки у ВНЗ, що впливає з потреб підготовки фахівців майбутнього;
- досягнення рівня світових кваліфікаційних вимог;
- ефективного використання наукового потенціалу університету для вирішення завдань соціально-економічного розвитку України і Сумщини.

2. МЕТА І ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Метою наукової діяльності університету є якісне забезпечення освітніх закладів висококваліфікованими фахівцями. Зміцнення наукового і кадрового потенціалу університету, створення наукових шкіл. Впровадження досягнень світової науки і новітніх педагогічних технологій у навчально-виховний процес ВНЗ. Наукове забезпечення реформування середньої школи, розробки та впровадження сучасних засобів та технологій навчання і виховання. Підготовка підручників, навчальних і методичних посібників для вищих навчальних закладів різного типу шкіл, ліцеїв, гімназій. Виконання фундаментальних досліджень. Розвиток співпраці з промисловістю, з іншими суб'єктами інноваційного процесу, створення товарів і послуг, на основі наукових результатів отриманих на кафедрах університету. Виконання досліджень і замовлень, спрямованих на соціально-економічний і культурний розвиток Сумського регіону.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Управління науковою діяльністю

Управління науковою діяльністю в межах університету здійснюється вченою радою, ректоратом, науковою частиною, деканатами та завідувачами кафедр. Перспективне та поточне планування, виконання наукової роботи відбувається на основі Постанов Кабінету Міністрів України про пріоритетні напрямки соціально-економічного розвитку країни, наукової та інноваційної діяльності, указів Президента України, наказів Міністра, рішень колегії

МОН, доручень Сумського обласного управління освіти і науки. Організація наукової діяльності кафедр здійснюється через виконання контрактів науково-педагогічними працівниками, реалізацію кафедральних планів наукової і науково-методичної роботи, індивідуальних планів викладачів, згідно нормативів затверджених вченою радою університету і наказом ректора. Контроль за виконанням НДР здійснює завідувач кафедри, керівник колективної теми та наукова частина університету.

3.2. Основні напрямки фундаментальних та прикладних досліджень

Наукова робота професорсько-викладацького колективу складається з пошукових та фундаментальних досліджень в різних галузях природничих і гуманітарних наук, науково-методичної роботи з підготовки підручників, навчальних і методичних посібників, навчальних планів і програм, спрямованої на покращення навчально-виховного процесу у вузі і школі, а також прикладних робіт, що виконуються на замовлення підприємств, установ, органів місцевої адміністрації.

Серед основних напрямків науково-дослідної діяльності:

- розробка та реалізація комплексної наукової програми "Вчитель";
- наукове обґрунтування і розробка навчально-методичного забезпечення викладання комплексу педагогічних, природничих та соціально-гуманітарних дисциплін у педагогічному вищому навчальному закладі;
- розробка наукових основ удосконалення і оновлення навчально-виховного процесу в сучасній школі у зв'язку з її реформуванням та переходом на 12-ти річний термін навчання;
- дослідження історії та культури України, зокрема Сумщини, історичне, педагогічне, філологічне, музичне краєзнавство;
- виконання широкого спектру досліджень тваринного та рослинного світу північно-східної України у зв'язку з потребами раціонального використання природних ресурсів, збереження видів рідкісних та зникаючих тварин і рослин;
- гідробіологічний і гідрохімічний моніторинг, спрямований на охорону малих річок басейну Дніпра;
- дослідження фізико-хімічних властивостей окисно-сольових багатокомпонентних розплавів та електрохімічних процесів, що мають застосування в кольоровій металургії;
- вивчення структури і властивостей плівок металів і сплавів отриманих в умовах надвисокого вакууму, кінетичних і гальваноманітних явищ у тонких плівках сплавів на основі перехідних металів;

- фізичні основи одержання екрануючих матеріалів;
- розвиток теорії груп як розділу алгебри і теорії чисел;
- філософський аналіз синергетики та дослідження філософських проблем природознавства;
- вивчення процесів морфофункціонального розвитку і становлення психофізіологічних функцій дітей різного віку;
- дослідження з українського, російського, англійського, німецького мовознавства та літературознавства.

3.3. Джерела фінансування НДР

3.3.1. Виділення коштів на проведення фундаментальних і прикладних досліджень, що фінансуються з державного бюджету здійснюється за конкурсною системою в 2 етапи:

- експертна і конкурс наукових проектів в межах університету;
- експертиза і конкурс наукових проектів із залученням фахівців наукових фахових рад на рівні МОН.

Відділ експертизи МОН враховує такі показники: актуальність проекту НДР, наукова новизна і обґрунтованість, наукова цінність результатів досліджень, практична цінність для створення конкурентоспроможних технологій, наукова кваліфікація керівника та інших виконавців, рівень публікацій колективу виконавців. Участь аспірантів, докторантів, студентів, захист докторських і кандидатських дисертацій за матеріалами НДР.

3.3.2. Кошти підприємств і установ, що виділяються на виконання НДР на замовлення за господарчими договорами.

Кошти фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій для цільового виконання НДР.

Гранти міжнародних організацій, програм, фондів, що виділяються згідно результатів конкурсів.

3.4. Матеріальне та інформаційне забезпечення

3.4.1. Наукові керівники, завідувачі кафедр складають плани НДР з урахуванням наявної матеріально-технічної бази відповідного підрозділу. Кошти, які отримує університет за рахунок цільового фінансування наукового проекту (теми), використовуються науковим керівником на забезпечення досліджень в повному обсязі згідно кошторису. Ректорат створює систему інформаційного обслуговування наукових досліджень (бібліографічний відділ бібліотеки, вихід до мережі «Інтернет», користування електронною поштою, накопичення фондів електронних засобів наукової інформації). Кафедри, проблемні лабораторії створюють банк вузькоспеціалізованої наукової інформації за рахунок різних джерел фінансування.

Ректорат поетапно розширює обсяг інформаційного обслуговування НДР, створює університетську комп'ютерну мережу. Ректорат укріплює видавничу базу університету і розширює можливості оперативної публікації наукових результатів.

3.5. Напрямки реформування наукової діяльності СумДПУ

Запровадження з боку ректорату цільової фінансової підтримки наукових проектів, спрямованих на удосконалення організації навчально-виховного процесу в університеті, модернізацію змісту і методів підготовки фахівців за конкурсною системою. Широка участь кафедр в конкурсах наукових проектів всеукраїнського, регіонального і міжнародного рівня з метою отримання цільового фінансування досліджень. Поглиблення зв'язків в галузі наукової діяльності з установами НАН і АПН України.

3.5.4. Створення регіональних наукових і інноваційних програм в галузях освіти з актуальної проблематики за підтримкою державних адміністрацій області і м. Суми.

3.5.5. Розширення госпдоговірної тематики університету.

3.5.6. Впровадження диференційованого підходу до планування навчальної, наукової і науково-методичної роботи викладачів з урахуванням їх досвіду та особистого продуктивного потенціалу.

Впровадження в організацію наукової діяльності університету сучасних комп'ютерних інформаційних технологій.

Організація заходів з встановлення зв'язків із закордонними ВНЗ і науковим установами, розвиток міжнародного наукового співробітництва.

4. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– розробка науково-методичного забезпечення викладання навчальних дисциплін у педагогічному ВНЗ, інших навчальних закладів створення нових педагогічних технологій, спецкурсів, навчальних планів, програм, підручників, методичних і навчальних посібників та впровадження їх в практику вищої і середньої школи;

– розробка і реалізація нових технологій, дослідних зразків, винаходів та інших наукових результатів для потреб народного господарства.

5. СТУДЕНТСЬКА НАУКОВА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Залучення студентів до наукової діяльності ставить за мету поглиблення фахової підготовки майбутніх спеціалістів, магістрантів, розвиток їх творчих здібностей, що надає переваги випускникам СумДПУ на ринку праці.

Студенти беруть участь у різних формах навчально-дослідної роботи та у виконанні дослідницької роботи у позанавчальний час: відвідування наукових гуртків, участь у роботі наукових конференцій, проблемних груп, написання рефератів, наукових доповідей, курсових і дипломних робіт, проведення експериментальних досліджень у природі та наукових лабораторіях кафедр, участь в експериментальних психолого-педагогічних та соціологічних дослідженнях у навчальних закладах. Результати студентських досліджень публікуються у наукових виданнях та у вигляді методичних розробок. Крайні наукові або методичні розробки впроваджуються в практику.

Залучення студентів до участі у науково-дослідній діяльності наукових шкіл, проблемних лабораторій, виконанні держбюджетних і госпдоговірних робіт готує резерв викладацьких кадрів СумДПУ і є етапом передаспірантської підготовки.

6. СПІВРОБІТНИЦТВО З ПРОВІДНИМИ НАУКОВИМИ ШКОЛАМИ УКРАЇНИ

СумДПУ зацікавлений у розвитку співробітництва з провідними науковими центрами України в першу чергу з інститутами Національної академії наук і Академії педагогічних наук.

Співробітництво з підрозділами НАН і АПН України здійснюється у формі договорів про творче співробітництво з Сумським державним педагогічним університетом, виконавцями яких є конкретні кафедри, утворення спільних кафедр, науково-дослідних лабораторій подвійного підпорядкування, філій проблемних лабораторій або відділів НДІ НАНУ. Співробітництво з провідними науковими школами має покращити актуальність досліджень, їх науково-теоретичну цінність, доступ науковцям університету до сучасної наукової інформації, координацію наукової тематики. Взаємовигідне співробітництво у справі підготовки наукових кадрів (наукове керівництво аспірантами, докторантами, участь в роботі спеціалізованих рад, поповнення академічних інститутів молодими науковцями та ін.). Спільна організація наукових конференцій, семінарів, популяризація наукових досягнень.

7. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Міжнародне наукове співробітництво має за мету підняти наукову діяльність наукових колективів СумДПУ до світового рівня і ставить такі завдання:

- надання конкурентоспроможності результатам наукової діяльності;

- отримання грантів за рахунок участі кафедр у конкурсах міжнародних фондів і програм;
- доступ до закордонних банків наукової інформації;
- обмін досвідом наукових досліджень, новітніми методиками.

Міжнародне наукове співробітництво впроваджується в формі: спільного виконання НДР на договірних умовах, спільних публікацій, обміну науковою літературою, стажування науково-педагогічних працівників, співорганізації наукових конференцій, семінарів, публікації результатів НДР у закордонних виданнях.

8. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Результативність, ефективність, актуальність та інші ознаки якості наукової діяльності в значній мірі залежать від наукової кваліфікації виконавців.

В університеті діє система наукової підготовки кадрів за схемою: кращий студент → магістрант → аспірант → викладач → кандидат наук → доцент → доктор наук → професор. За державними вимогами до комплектації науково-педагогічних кадрів педагогічних університетів IV рівня акредитації професорсько-викладацький склад повинен мати понад 70 % викладачів з вченим ступенями і званнями. Плани наукової підготовки кадрів і їх реалізація розраховані на випереджаючі темпи нарощування наукового потенціалу з метою подолання втрат висококваліфікованих науковців за віком та внаслідок плинності кадрів. Система наукової підготовки включає: початкову підготовку – участь студентів у НДР, передаспірантську підготовку (магістратура, вибір напрямку досліджень, складання кандидатських іспитів), виконання дисертаційної роботи кандидата наук (аспірантура, інші форми), виконання докторської дисертації (докторатура, творча відпустка, переведення на посаду наукового співробітника) різні форми підвищення наукової кваліфікації.